

KERESZTÉNY MAGVETŐ

LIV. ÉVF.

1922. MÁRCIUS—ÁPRILIS

2. FÜZET.

„ISTENORSZÁGA TIBENNETEK VAN“.

Galilea hullámos mezőire Jézus korában is az a nap ontotta áldásait, amely hajdan a nagy király: Dávid idejében ragyogott reá. Az árpa és a búza most is olyan dús kalászatokat hajt a földön. A Kármelhegyének szőlőtáblái most is gazdag fürtökkel jutalmazták a szorgalmas munkáskéz fáradságát. A genezárreti tó most is bőven termeli a halakat. A Jordán folyó most is olyan vígan futja pályáját végig az országon s ugyanolyan szeretettel integet partjain az oleander és fügefafa berkekre. Szamaria dombjain most is olyan jókedvűen legelész a nyáj. A főváros: Jeruzsálem pedig azóta hatalmas méreteket öltött. A királyi palotát, mely egykor bámulat tárgya volt, azóta messze túlszárnyalták versenytársai. Mégis... mégis ma a nép nem olyan boldog, mint volt akkor, régen. A pásztor búsan követi vígan ugrándozó nyáját. A földmives fejét a földre hajtva hasogatja a Genezárét mezején termő barázdáit. A szép főváros palotasorai között magába zárkózva jár-kei az igazhitű ember. Ha vannak sadduceanak, akik a külső hatalom fényében sütkérezni szeretnek és tudnak, de a nagy tömeg olyan árvának, olyan kitagadottnak érzi magát saját hazájában.

Vajjon mi történt itt? Miért e nagy különbség a mult és jelen között? Miért e nagy változás a lelkek világában? Talán ma nem úgy születik az ember, mint régen? Talán végleg kiapadtak az öröm forrásai a világból s ami régen vidámságra hangolta, ma az is szomorúságára van az embernek? Nem. Az ember ma is ugyanaz, aki régen volt. De van egy, ami nagyon megváltozott körülötte. Nemzeti királyai régen letűntek. A fogság szenvedései nem tudták megváltani az országot. Idegen hatalom járma nyomja a szabadságért annyit harcolt nép lelkét. Fáradságának és verejtékének a gyümölcsseit idegen hatalom oltáira kénytelen áldozni. Római helytartók szeszélye üldözi s római katonák kísérik minden lépését, szavát és gondolatát. Oda van a nemzeti jóllét és biztonság-érzet. Oda van az ország szebb jövőjébe vetett hit és bizalom. Mit ér a természet minden külső szépsége, ha abban a lélek nem tud gyönyörködni s mit ér az Isten áldása, ha azt az ember könnyes szemmel nézi? Hol van a hatalom, mely az em-

bert ismét visszaadja önmagának? Hol van az az erő, amely ismét megnyissa az öröm, a remény és bizalom kiszáradt forrásait? Vagy pedig mint a hervadó virágnak a forró napsütésben, a lassú pusztulás már e népnek a sorsa? Nincsen miért élnie? Nincsenek vágyai és eszményei? Mivel a régiből a sors kiméletlenül kiábrándította, újakat többé nem tud teremteni? Eszmények nélkül pedig nincs élet, nincs fejlődés, hanem csak hervadás és lassú halál.

Ebben a kétségbeejtő helyzetben megjelenik a Mester prófétai lelkével és beszédével. Egy ideig talán őt is elfogta a honfiúi bánat keserősége: mert hiszen az írások szerint, mikor az Olajfák hegyéről lenézett az alatta elterülő fővárosra, megsiratá annak gyorsan bekövetkező szomorú sorsát. De azután lelke még főlebb emelkedett. A külső politikai viszonyok szeszélyes hullámaihoz többé nem kötötte boldogságát. Önmagába tekintett és a lélek mélységeibe szállott alá. Itt új világosság támadt s új eszmények napsütése ragyogott reá. Itt van az igazi élet és az igazi boldogság forrása. Ezt a kiapadhatatlan forrást kell megnyitni az ember előtt. Ez az a paradicsom, amelyet külső viszonyok kényszerre s a hatalom ereje soha el nem vehet tőle. Föl a szivekkel hát csüggedő emberek! „Istenországá tibennetek van!“

A régi „törvénynek“ az ő korában is megvolt a tekintélye. Sőt az „lrástudók“ aprólékos magyarázatokkal látták el. Szörszálhasogató pontossággal irták elő az ünneplés, az étkezés, az utazás, a munka, a ruházkodás stb. szabályait. A nép meg is tartotta minden betűjét. A farizeusok jártak elől a példaadásban. Tisztátalan állatot meg nem ettek. Megadták minden „marhájuknak“ a dézsmáját. Böjtöltek hetenként kétszer. Marékkal szórták a pénzt a szegények ládájába. A templomba az ünnepeken tolongott a nép s az áldozati állatok eladása jó üzlet volt a „kufárok“ kezében. Pogány ember házába be nem mentek volna ünnep előtt, hogy meg ne fertőztesse. Mégis... mégis nem volt vallásos ez a nép. Csak „szájjal“ tisztelte az Urat. Megszűrték a szunyogot s elnyelték a tevét. A holt betűben keresték az életet, a látszatban a vallást és az erkölcsöt. Külső hitvallásokkal akarták pótolni a vallásos hit hiányát. Jött ismét a Mester prófétai szóval és lélekkel. Szépen „kifestett koporsóhoz“ hasonlította a külsőségek lovagjait. Nem! nem ez az út vezet Istenhez! Térjete meg azért és teremjete a megtéréshez illendő gyümölcsöket! Mert „Istenországá tibennetek van“.

„Akinék füle van, az hallja, mit mond a lélek a gyülekezetnek“.

A VALLÁSOK JÖVŐJE.

Több mint harmincöt esztendővel ezelőtt dr. Brassai Sámuel, a Dávid Ferenc Egylet néhai nagynevű elnöke, felolvasást tartott a jövő vallásáról, amelynek végső megállapodása az volt, hogy a jövő vallása sem új, sem ezután megtisztítandó vallás nem lesz, hanem, az ő szavai szerint, az a vallás tarthat leginkább számot a mivel világot kedvezésére, amely az általános keresztyénységben gyökerezve ez idő szerint a legtisztítottabb... az unitáriusok vallása.

Ez a mondhatni száz éves tapasztalás és alapos indokolás után hozott ítélet minden esetre felül áll azon, hogy én kifogásolhatnám. Sőt teljes a meggyőződése is annak igaz voltáról, mert őszinte, elfogulatlan és a kor színvonalán álló emberrel nem találkoztam, aki ennek ellene mondott volna, és saját csekély tanulmányaim is annak igaz voltát erősítették meg.

És mégis az elmúlt harmincöt esztendő alatt ez a „jövő vallása“ a világnak általunk lakott részében legalább külsőleg előre egy lépéssel sem haladott. Ellenkezőleg igen komoly jelenségekkel találkozunk, amelyek a „jövő vallásá“-nak elterjedését talán hosszú időre visszavetik.

A legkomolyabb ezek közül a jelenségek közül az az ellenszenv, vagy legalább is közönyösség, amely ez utolsó harmincöt esztendő alatt az embereknek lelkét a vallás kérdésében elfoglalta. Jellemzője, sőt épen megőző átka ez utóbbi évtizedek vallásos életének, hogy az emberek hozzátartoznak valamely vallási felekezethez, mert abban születtek, mert ez a szokás, és mert a törvény is ezt megkívánja. Azonban maguktól sohasem kérdezik meg, hogy hisznek-e abban a vallásban, és ha hisznek, vannak-e aziránt kötelességeik, amelyeknek teljesítésére őket a lélek sarkalja. Még a buzgóbb rész is Pató Pál úr szerint vallja, hogy majd ráérünk erre még.

Ezenfelül a *szociális kérdés* előtérbenyomulásával „új király támada Egyiptomban, aki Józsefet nem ismerte vala.“ A Jézus által hirdetett vallási értékek, az alázatos és tiszta szív, a szeretet, az önfeláldozó szolgálat, a könyörület, a megtérés, Isten országának a keresése, sőt a minden ország támasza és talpköve, a tiszta erkölcs is, csak másodrendű értékekké süllyedtek, vagy még